

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ,
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІРИ**

Матеріали

науково-практичного круглого столу

(м. Суми, 27 січня 2023 року)

Суми
Сумський державний університет
2023

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Махінчук В. М., д-р юрид.наук, професор, заслужений юрист України, заступник директора з наукової роботи НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Попович Т. Г., канд. юрид. наук, старший дослідник, учений секретар НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Деревянко Б. В., д-р юрид. наук, професор, головний науковий співробітник відділу правового забезпечення ринкової економіки НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Руденко Л. Д., канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки СумДУ;

Плотнікова М. В., канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ;

Сікорська І. М., канд. наук з держ. упр., доцент, голова правління Української асоціації викладачів і дослідників європейської інтеграції;

Швагер О. А., канд. юрид. наук, асист. кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ

*Видання рекомендоване до видання рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 6 від 08.02.2022 року)*

П 68 **Правове** регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри : матер. науково-практичного круглого столу (Суми, 27 січня 2023 р.). – Суми : Сумський державний університет, 2023. – 150 с.

До збірника ввійшли тези доповідей та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, які брали участь у засіданні науково-практичного круглого столу «Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри», присвяченого актуальним питанням правового регулювання ринків фінансових послуг в Україні та Європейському Союзу й проведеного в рамках реалізації освітнього проекту «619998-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE Європейські стандарти захисту прав споживачів фінансових послуг», що реалізується за підтримки Виконавчого агентства ЄС з освіти та культури (напрямок Модуль Жана Моне програми Erasmus+).

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Підтримка Європейською комісією випуску цієї публікації не означає схвалення змісту, що відображає лише думки авторів, і Комісія не може нести відповідальності за будь-яке використання інформації, яка міститься в ній.

УДК 347.73:336.1(063)

© Сумський державний університет, 2023

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО.....	7
<i>Levkina R.V., Kotko Ya.M.</i> INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL MECHANISM OF ADAPTATION OF UKRAINIAN FINANCIAL LEGISLATION TO THE EU LEGAL SYSTEM.....	9
<i>Shvaher O.</i> FINANCIAL INCLUSION IN THE CONTEXT OF SDG.....	13
<i>Бабко Н.М., Мандич О.В</i> ДІДЖИТАЛ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ФІНАНСОВОГО ЗАХИСТУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ.....	16
<i>Бондар Ю. А.</i> ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СФЕРИ НАГЛЯДУ ЗА ВІТЧИЗНЯНИМ СТРАХОВИМ РИНКОМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	24
<i>Борщенко В.В.</i> ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СФЕРИ НАГЛЯДУ ЗА ВІТЧИЗНЯНИМ СТРАХОВИМ РИНКОМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	24
<i>Грицай А.А., Тверезовська І.С.</i> ЗАХИСТ ПРАВ ІНВЕТОРІВ КРАУДФАНДИНГОВИХ ПРОЄКТІВ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА В УКРАЇНІ.....	27
<i>Гуцалюк О. М., Гаврилова Н. В.</i> ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	31
<i>Даценко О. І.</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ ШАХРАЙСТВУ З ПЛАТІЖНИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ У СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА ЄС.....	36
<i>Деменко К.Е.</i> ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ З ВАЛЮТНИМИ ЦІННОСТЯМИ.....	40

Денисенко С. І.
СУДОВА ПРАКТИКА СУДУ ЄС ЯК ОСНОВА
ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....43

Деревянко Б. В.
ПРО ПОПУЛЯРИЗАЦІЮ ДЕРЖАВОЮ КРИПТОВАЛЮТ
І КРИПТОМАТІВ СЕРЕД ГРОМАДЯН УКРАЇНИ.....47

Дмитренко Е.С.
ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В
УКРАЇНІ: БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР.....51

Загола Т. М.
СКЛАДОВІ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....55

Запорожченко А. В.
ІНСТИТУЦІАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО
АРБІТРАЖУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: НЕОБХІДНІСТЬ ТА
СВІТОВІ ТРЕНДИ.....59

Зінченко Г. С.
СПІВРОБІТНИЦТВО РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ ТА
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ АУДИТОРІВ В КОНТЕКСТІ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....63

Карпюк І. В.Гальчич І. П.
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ
ПОСЛУГ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....67

Корнева Т. В.Сірочук І.В.
ПРОЗОРІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....69

Кочин В. В.
ЗАКОНОДАВЧЕ ВНОРМУВАННЯ САМОРЕГУЛЮВАННЯ НА
РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....74

Кучмістенко О.В.

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ПІД ЧАС
ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....78

Максюта А.О.

ПОРЯДОК ДОСТУПУ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
ДО БАНКІВСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ.....82

Маланчук Т. В.

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ, ЯКІ
ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД ЗАГРОЗОЮ ОКУПАЦІЇ ДЕРЖАВОЮ-
АГРЕСОРОМ.....85

Новікова М. М.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОРГАНУ З РИНКІВ
ЦІННИХ ПАПЕРІВ (ESMA).....88

Носирев О. О.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ.....92

Плотнікова М. В.

УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ НА ЕТАПІ НОРМОТВОРЕННЯ У
СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ
У ЄС ТА В УКРАЇНІ.....96

Руденко Л.Д.

ЩОДО ЮРИСДИКЦІНОЇ ФОРМИ ЗАХИСТУ ВІД ФІНАНСОВОГО
ФІШИНГУ.....105

Сагайдак В. О.

ВПЛИВ ЧЛЕНСТВА ДЕРЖАВИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ
НА ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ БАНКУ ЛАТВІЇ.....109

Семіног С. В.

НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ПОЗИЧАЛЬНИКІВ, МАЙНО
ЯКИХ ПОШКОДЖЕНО, ЗНИЩЕНО АБО ЗАЛИШИЛОСЬ
НА ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ.....113

<i>Ставерська Т. О.</i> ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ КРИПТОВАЛЮТ ЯК ІНСТРУМЕНТА РОЗРАХУНКІВ.....	117
<i>Старинський М.В.</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ПОВ'ЯЗАНИХ З ОБІГОМ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ.....	121
<i>Ткаченко В.М.</i> ПИТАННЯ ПРИВЕДЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ.....	124
<i>Трембіч А. Я.</i> МАЙБУТНЄ ІНСТИТУТУ СТРАХУВАННЯ ЯК НЕПОЙМЕНОВАНОГО СПОСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ.....	127
<i>Туркот О. А.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО АГРАРНИХ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ЄВРОСОЮЗУ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	134
<i>Цветков А.М.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕЄСТРАЦІЇ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ.....	136
<i>Цукан С.В.</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБОРОТУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	140
<i>Шейн Д.С.</i> ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В КОНТЕКСТІ ПРИНЦИПУ NULLUM POENA SINE LEGE: НЕДОЛІКИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ.....	145

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ КРИПТОВАЛЮТ ЯК ІНСТРУМЕНТА РОЗРАХУНКІВ

Ставерська Т. О.

*канд. екон. наук, доц., зав. кафедри фінансів, банківської справи
та страхування, Державний біотехнологічний університет*

Традиційно громадяни України віддавали перевагу заощадженням в іноземній валюті, дорогоцінних металах, нерухомості і т.п. Негативний всебічний вплив пандемії, а з лютого 2022 року – повномасштабні військові дії на території України обумовили різке зростання темпів інфляції, нестабільність валютних ринків, суттєве упові-

льнення темпів розвитку світової та вітчизняної економіки, падіння обсягів промислового виробництва та ще ряд деструктивних факторів викликали суттєві зміни у структурі заощаджень та інвестицій.

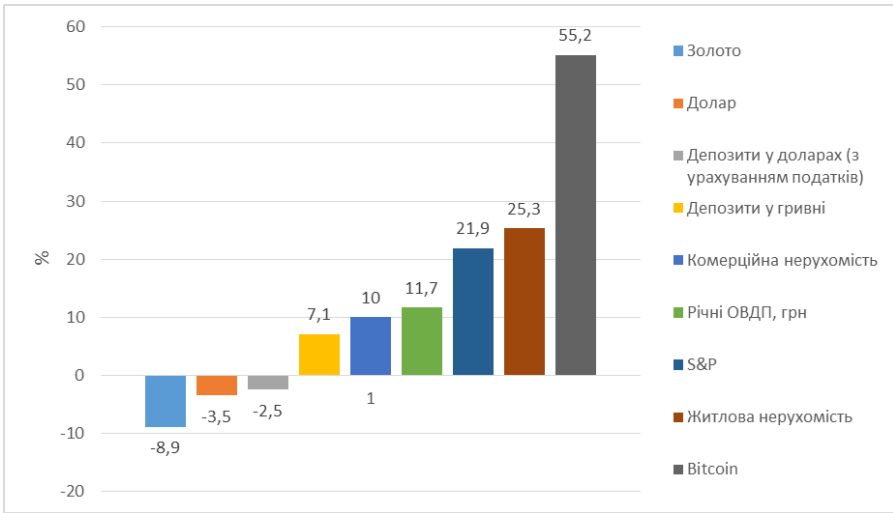

Рис. 1. Доходність інструментів інвестицій в Україні на початку 2022 року

Вибір об'єкта інвестування обумовлюється рівнем коливань його вартості залежно від стану економіки, політичної ситуації в державі, ступенем втручання третіх сторін в процес володіння та розпорядження об'єктом, правовою захищеністю тощо [1]. Криптовалюти чи не найбільше відповідають зазначеним критеріям надійності інструмента фінансового ринку з точки зору споживачів – забезпечується конфіденційність її власників, незалежність від держави, відсутність територіальних та часових обмежень у трансакціях, низька вартість обслуговування тощо. Саме тому протягом останніх років громадяни України стали активними учасниками ринку криптовалют.

Основними проблемами застосування криптовалют є перманентно високий ступінь ризиковості та недостатність правової регламентації їх майнингу, обороту та використання. І тут постають парадоксальні питання, зокрема:

- яка перевага важливіше для споживача ринку криптовалют – незалежність від держави чи правова регламентація та захист?
- які правові акти мають встановлювати режим застосування криптовалют як інструмента розрахунків, враховуючи неузгодже-

ність концептуальних аспектів статусу криптовалют як законного платіжного засобу на території України?

З метою легалізації та правової регламентації криптовалюти в Україні у 2017 році було розроблено законопроект, згідно якого якого узаконення криптовалюти мало відбуватися у два етапи: впродовж 2018-2019 рр. планувалося затвердити правовий статус криптовалют та суб'єктів господарювання, що надають послуги з обміну; впродовж 2020-2021 рр. передбачалося визначити зберігачів віртуальних валют. Не дивлячись на прийняття закону «Про віртуальні активи», «криптовалюти станом на сьогодні залишається незрозумілий статус: чи то ресурс, чи то майно, чи просто гроші» [2, С. 13].

Основною проблемою застосування криптовалют як інструменту розрахунків є суттєва неузгодженість діючих нормативно-правових актів із легалізації та регламентації віртуальних активів на території України. Зокрема, у листопаді 2014 року Національний банк України визначив правовий режим біткоїнів, згідно якого «використання біткоїнів пов'язано з підвищеними ризиками через анонімність і децентралізованість операцій. Ця сфера є привабливою для протиправних дій, в тому числі відмивання грошей, отриманих злочинним шляхом, або для фінансування тероризму. На території України єдиною законною грошовою одиницею є гривня, випуск і обіг інших грошових одиниць як засобів платежу, а також використання грошових сурогатів заборонено» [3]. Тобто, будучи фактично та за суттю валютною одиницею та засобом платежу, криптовалюта не має статусу законного інструменту платежу на території України.

Окрім того, згідно з чинним Наказом Державної служби фінансового моніторингу України «Про затвердження Типологій легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення у 2015 році» № 166 від 25.12.2015 р., криптовалюти досі належать до переліку інструментів, якими користуються кіберзлочинці для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. З метою досягнення відповідності правової системи України у сфері протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдження зброї масового знищення з урахуванням критеріїв, що висуваються Європейським Союзом до держав, які мають намір до нього вступити, був ухвалений Закон України від 06.12.2019 № 361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Законом запро-

ваджено термін «віртуальний актив», під яким розуміється цифрове вираження вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі або переказувати і яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей; а також поняття «постачальник послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів [4, С. 176]. Тобто знов стикаємося із конфліктом правової регламентації обороту криптовалют у чинному законодавстві.

У багатьох державах світу офіційно визначено правовий статус, інституціональне забезпечення обороту криптовалюти, у тому числі регламентовано реалізацію функції інструменту платежу, а в деяких країнах надано статус законної грошової одиниці. Враховуючи високі темпи розповсюдження операцій із криптовалютами, широке застосування їх як платіжного засобу та інструменту інвестицій, необхідним є проведення цілеспрямованого моніторингу чинних нормативно-правових актів з метою усунення конфліктів визначення правового статусу та режиму їх застосування.

Література:

1. Марченко Н. А., Краснянська Ю. В. Реалії функціонування криптовалюти на світовому та вітчизняному ринках. Ефективна економіка. 2018. № 5.

URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/53.pdf

2. Дзуліт З. П., Передало Х. С. та ін. Криптовалюта: стан та тенденції розвитку. Економіка та держава. 2019. № 1. С. 13.

URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2019/4.pdf

3. Криптовалюти в Україні. Проблеми та перспективи правового регулювання. Юридична Газета. № 46 (596). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informaciyne-pravo-telekomunikaciyi/kriptovalyuti-v-ukrayini-.html>

4. Казначєва Д. В., Дорош А. О. Криптовалюта: проблеми правового регулювання. Вісник Кримінологічної асоціації України. № 2(23). 2020. С. 176.